

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Zbigniew Kwaśniewski

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z wniosku T. O. i M. O.

przy uczestnictwie M.D. notariusza prowadzącego Kancelarię Notarialną w J.

na odmowę dokonania czynności notarialnej,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 listopada 2007 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy w J.

postanowieniem z dnia 9 lipca 2007 r.,

"Czy w sytuacji, gdy między małżonkami istnieje ustrój rozdzielności majątkowej powstały z mocy orzeczenia sądu (art. 52 § 1 i 2 k.r.o.) dopuszczalne jest przywrócenie wspólności ustawowej na podstawie małżeńskiej umowy majątkowej zawartej w formie aktu notarialnego ?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

L. Ś. i T. O. zwrócili się do notariusza M. D., prowadzącej Kancelarię Notarialną, o sporządzenie umowy przywracającej wspólność ustawową, zniesioną wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 20 stycznia 1989 r. Sporządzenia takiej samej umowy domagała się także M. O. Wspólność ustawowa, powstała na skutek zawarcia przez nią małżeństwa z M. O., została zniesiona wyrokiem Sądu Rejonowego w J.. z dnia 13 października 1999 r.

Notariusz odmówiła – na podstawie art. 81 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r.- Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 ze zm.; dalej: Pr. o not.) – sporządzenia umów. Powołując się na art. 47 § 2 k.r.o., stwierdziła, że przywrócenie wspólności ustawowej w drodze umowy jest możliwe tylko wtedy, gdy rozdzielnosc majątkowa została ustanowiona na podstawie umowy.

W zażaleniu na odmowę dokonania czynności przez notariusza T. O. wyjaśnił, że zdecydował się z żoną przywrócić wspólność ustawową, ponieważ ustala przyczyna jej zniesienia (obecnie małżonkowie – inaczej niż w 1989 r. - mogą być właścicielami dwóch domów). Kwestionując w zażaleniu decyzję notariusza, M. O. podniosła natomiast, że stosunki między nią a mężem uległy zmianie i nie ma potrzeby dalszego utrzymywania rozdzielnosci majątkowej

Sąd Okręgowy sprawy, w których zostały wniesione przytoczone zażalenia, połączył na podstawie art. 219 k.p.c. Przy rozpoznawaniu tych zażaleń Sąd powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w przedstawionym zagadnieniu prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd – zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c. – może przestawić to zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Rozpoznając zażalenie na odmowę dokonania czynności prawnej, sąd okręgowy działa jako sąd odwoławczy. To oznacza, że w niniejszej sprawie – co do zasady – dopuszczalne było przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 lutego 1997 r., II CKN 65/95, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 83, z dnia 5 marca 1998 r., I CKN 1069/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 160). Warunkiem podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy jest jednak spełnienie wszystkich przesłanek określonych w art. 390 § 1 i wydanie

przez sąd drugiej instancji w sposób prawidłowy postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy wydał postanowienie o przedstawieniu zagadnienia prawnego na posiedzeniu niejawnym, odbytym w dniu 9 lipca 2007 r. Uszło uwagi Sądu, że – zgodnie z art. 83 § 1 Pr. o not. – sąd rozpoznaje zażalenie na odmowę dokonania czynności notarialnej na rozprawie, stosując przepisu kodeksu postępowania cywilnego. Zatem wydanie postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego w niniejszej sprawie mogło nastąpić jedynie na rozprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2005 r., III CZP 93/04, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1978 r., III CZP 64/78, OSP 1979, nr 5, poz. 84).

Podejmując postanowienie o przedstawieniu zagadnienia prawnego, Sąd Okręgowy uchybił wymaganiom określonym w art. 83 Pr. o not. Uchybienie to należy uznać za istotne, gdyż strony zostały pozbawione możliwości przedstawienia na rozprawie stanowiska w kwestii, którą Sąd Okręgowy uznał za budzącą poważne wątpliwości prawne i przedstawił do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy, uznając, że nie zostały spełnione warunki umożliwiające podjęcie uchwały – na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) – orzekł, jak w sentencji postanowienia.